

Становище относно Национална стратегия за детето 2019-2030

Свобода за всеки
www.svobodazavseki.com

Свобода за всеки е правозащитна и издателска група, която защитава принципите на правото в свободното гражданско общество, включително и правата на родителите и техните деца и ценностите на традиционното семейство. В настоящия документ представяме кратко становище относно „[Национална стратегия за детето 2019-2030](#)“.

„Национална стратегия за детето 2019-2030 г.“ (Стратегията, или С.) е плод на тоталитарно мислене и е категорично неприемлив за гражданите на България документ, който под предлог „грижа за най-добрия интерес на детето“ предвижда пълна власт от страна на държавата и респективно на отделните чиновници над живота на всяко дете и неговото семейство. Стратегията е поотупан от праха и леко преработен вариант на тоталитарния проект на Закон за детето, насочен към разрушаване на традиционното семейство, категорично отхвърлен от българските родители и обществото през 2012 г. Тя цели ограничаване на правата на родителите и чрезмерно и недемократично разширяване на контролните функции на държавата по отношение на децата и семейния живот.

До това нежелателно положение ще доведат неправилната философия и детайлно изложените мерки децата да бъдат третираны като обект на обществена и държавна намеса, при която ролята на родителите и естествената семейна среда и обич са сведени до минимум или формулирани като пречка.

В настоящото Становище ще изброим някои проблемни моменти в Стратегията, като ще обобщим по точки най-забележителните от тях. Накрая ще заключим, че визираните в Стратегията планове за отношение на държавата и на обществото към децата и техните семейства ще имат негативно въздействие върху личността в индивидуален план и върху обществената тъкан като цяло.

В Стратегията, както и в редица други документи на правителството, е формулирана необходимост от все по-ранното институционализиране на децата, като изтъкнатата за това причина е недостатъчната им подготвеност за училище. Подобни действия идват да покажат, че властта цели да подготви деца, които да служат на училището, а не да създаде училище, което да бъде пригодно към съвременната действителност и нуждите на днешните деца и техните родители. Това показва както пълната неспособност на държавната администрация, така и забележителната ѝ незаинтересованост и неангажираност към решаването на действителните проблеми в сферата на образованието.

Част от Стратегията е изготвена в нарушение на основни конституционни и човешки права, записани в Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ).

Контрол и всяване на страх у родители и деца. Нарушаване на фундаментални човешки права

Истинската и скрита под благовидни доводи **цел на стратегията е родителите да бъдат държани под контрол, в постоянен страх** чрез заплахата за възможно отнемане на децата им във всеки момент и под всевъзможни предлози.

Такива могат да бъдат отказ от страна на родителите за ваксинация (с което, по мнението на държавата, се нарушава най-добрият детски интерес), недостатъчна в дома – според чиновника – наличност на храна, дрехи или жизнено пространство, все едно е престъпление по-бедните семейства да имат деца. Настоятелно напомняме, че голямата част от националните ни герои произхождат именно от бедни семейства, което очевидно по никакъв начин не им е попречило да станат достойни, стойностни и пълноценни за цялото общество личности.

До отнемане на деца от семейството, според визията в С., може да доведе също неправилното от гледна точка на текущата политкоректност възпитание в разрез с основни човешки права за свободно изразяване на словото, съвестта и убежденията.

Отказ от страна на родителите на лечение, поради изоставане в развитието на детето според Националните стандарти за ранно детско развитие, също би могъл да бъде повод за изземане на деца, отново поради „липса на грижа за техния най-добър интерес“.

Не на последно място ще отбележим безпардонното налагане на едностранчиви идеологически модели на държавата и чиновниците. Един такъв пример е забраната, и дори криминализирането, на употребата на физически методи за наказание при дисциплиниране на деца. Физическото наказание, когато е премерено и с възпитателна цел, няма нищо общо с насилието и още по-малко има общо с широкото и мъгляво разбиране за „насилие“ на леви марксистки и атеистично ориентирани поддръжници на Стратегията. Внимателният подбор на физически или други разумни наказания, ограничаващи правата на детето, представляват форма на третиране и преодоляване на злото, бруталността и егоизма, типични за човешката природа, включително и в детската възраст. Забраната за премерено родителско физическо дисциплиниране е груба намеса на атеистичната държава в религиозните права на семействата, които вярват в Библията и нейната мъдрост, че любовта означава и възпитание на дисциплина и отговорност, а не предимно удовлетворяване на всички, дори и на абсурдните детски желания и „глзотии“. Тази забрана нарушава чл. 9, ал. 1 от ЕКПЧ.

Разписаните в Стратегията законови мерки ще позволят също своеволни чиновнически злоупотреби. Децата ще могат да бъдат отнемани дори само при сигнал за насилие с грозящ родителите затвор. По този начин всеки, който по една или друга причина не харесва родителите или има конфликт с тях, може да отмъсти на семейството, разрушавайки не само техния живот, но и този на невинните им деца.

Всички определения за насилие, посочени в Приложения, точка 6, са неадекватни в правно отношение и заимствани от Световната здравна организация и §1, т. 1 от Допълнителната разпоредба на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето, които в същността си противоречат на установени принципи в наказателното и гражданското право, указващи, че насилието е действие, физически акт, а не възприятия на емоционално състояние (стр. 70, С.). Основните понятия от Стратегията, на базата на които се предвижда криминализиране, са дотолкова размити и общи, че позволяват практически всичко да бъде класифицирано като

насилие.

Противоречивото законодателство, липсата на лостове за контрол над дейността на чиновниците и фактът, че те не носят наказателна отговорност за действията си води до лесно прибягване към приемна грижа и осиновяване, вместо да се търсят варианти за настаняване на отнетите деца при техните роднини. Това допълнително отваря широко врати за корупция и злоупотреби, включително и за търговия с деца. Никъде в Стратегията няма текстове, насочени към решаването на този проблем.

По същество тази стратегия цели приемането под друга форма на постулатите, залегнали в Проекта за закон на детето, отхвърлен категорично от нашето общество. И двата документа носят ясното послание: **„Да защитим всички децата от техните родители!“**.

Тук ключово понятие отново е „всички“, а не само нуждаещите се. За всички ще се събира информация, всички ще бъдат следени. Това вмениява немислима от гледна точка на правото презумпция за вина по подразбиране, дори без възможност за доказване на противното поради постоянния процес на съмнение и следене. По този начин законодателят приема, че нацията ни се състои от престъпници, които следва да бъдат контролирани във всяка стъпка от техния живот.

Недопустима намеса в личния и семеен живот в нарушение на ЕКПЧ, чл. 8

Информацията за всеки гражданин ще се трупа почти през целия му живот. Подобни досиета накърняват личната свобода и могат да бъдат използвани за всякакви цели – от политическа саморазправа до злоупотреби от страна на недобросъвестни чиновници и трети лица. За да се постигне всеобхватността, се предвижда повишаване броя на „специалисти“, а основното финансиране ще се взема от държавния бюджет. Така се получава парадоксът данъкоплатецът да плаща, за да бъде следен и тероризиран от все по-растяща армия от чиновници. (Вж. „Интегриран подход“, стр. 41, С.)

Стратегията предвижда намеса на държавата във всички сфери на живота, включително в свободното време и почивка. Тези необосновани, нелепи и тотални претенции към всички сфери и всички деца с ангажиране на всевъзможни държавни институции са възможни единствено поради тоталитарното виждане, че децата и техните родители не са свободни граждани, а са подлежащ на контрол и формиран придатък на фикцията „държава“.

Децата обаче не принадлежат на държавата. Те се раждат в семейства, между мъж и жена, които са свободни граждани и също не са собственост на държавата.

Изключително важно е да си поставим въпроса дали родителите са най-огромният и страшен враг на децата си, та е нужно да се „фокусират усилията на законодателната и изпълнителната власт, включително на местните власти“ (от преамбюл на С.)? Подобна формулировка разкрива тоталитарната същност и цели на Стратегията. Държавната власт има основната задача да пази реда и мира в обществото от престъпници, а не да се намесва неправомерно и прекомерно в живота на мирни граждани. Власти, които употребяват своите правомощия, за да моделират личния и семеен живот на хората, са недвусмислено тоталитарни и тиранични и несъвместими с едно свободно гражданско общество.

Отсъствие на форми на контрол над чиновническата дейност и други пропуски

В Стратегията не се предвиждат форми на контрол над държавните служители, подобно на тези, предвидени за семействата, за да се следи за качеството на работата им и съвестното изпълнение на задълженията им.

В Стратегията не се предвижда налагането на санкция и поемането на наказателна отговорност от страна на чиновниците за неспазени разписани процедури и злоупотреба с власт. Това поставя в неравноправно положение родителите и социалните работници, което е предпоставка последните да действат от презумпцията на силата и властта, а не на правото.

В Стратегията няма текстове, говорещи за насилието над деца, което служители в държавните институции, най-вече детски ясли и детски градини, се случва да извършват. Съответно няма предвидени мерки за справяне с него.

Не се предвижда наблюдение със същата строгост над приемните семейства и осиновителите.

Всички тези пропуски говорят за тенденциозно отношение към биологичните родители. Ежедневно в пресата се изнасят случаи на насилие от страна на персонала в детските заведения, на приемните семейства, както и на фразиращи злоупотреби от служителите на Държавната агенция за закрила на детето. (Последният пример за неправомерно отнето дете е случаят в Арда, където новородено е отнето от родилка, направо от родилния дом, единствено [по силата на непроверен донос](#).)

Държавата няма капацитет, воля и възможности да се справи с гореизброените проблеми, но има желание да влезе, следи и контролира всяко семейство.

Въпросът защо държавата смята, че всички деца имат нужда от защита от родителите си, е изключено важен. За съжаление, никъде в Стратегията не виждаме мотивация за тези ѝ претенции, а това е сериозен пропуск. Нима в най-добрия интерес на децата е да бъдат изведени от бедните си семейства и да бъдат предадени на приемни, на които се плаща по над 600 лв. на месец на дете? Защо, след като държавата има възможност да отделя тези средства, тя не подпомага с тях истинските им семейства?

Това не прилича на грижа, а по-скоро на търговска дейност. Нищо от това не е в интерес на нашите деца.

Обобщение

1. *Погрешни приоритети и философия.* В центъра на вниманието следва да бъде поставено семейството, а не детето. Правата на детето не могат да бъдат издигани в самостоятелна категория права, извън и над тези на семейството. Противното означава, че родителите и лицата, които отглеждат детето в качеството си на законови настойници, по презумпция не са в състояние да изпълняват задълженията си. Утвърждаваният принцип за „недискриминация“ изкуствено въвежда обществената класа или малцинство „деца“, които трябва да бъдат

защитавани от неравно третиране, извършвано неясно от кого (може би от родителите?) – вж. стр. 11 от Стратегията.

2. *Прекомерна намеса на държавата в нарушение на правни принципи.* Всякакви политики за отнемане на деца от семействата им, поради причини, непредставляващи криминално деяние от страна и на двамата родители, са недопустими, не са в интерес на децата и са в нарушение на чл.47 от Конституцията на Република България.

3. *Неправилна и държавно-тиранична философия.* Липсва мотивация на претенцията на Стратегията да обхване всички деца, а не само нуждаещите се. Такава не би могла да бъде изведена, без открито да се признае тоталитарния характер на Стратегията.

4. *Неоправдани разходи за сметка на данъкоплатеца.* Разходването на допълнителни средства от бюджета на страната, т.е. на парите на данъкоплатците, за издръжка на все по-голяма администрация в областта на защита на детските права е неоправдано. Няма сигурни данни, че администрацията се справя добре дори на този етап със своите задължения, за да се увеличава броят ѝ, сумите от бюджета или обхватът на правата ѝ.

5. Събирането на информация за всички деца и техните родители, изграждането на надежден модел за ефективно управление на информационните ресурси и създаването на интеграционен модул, създаващ обмен на данни за децата, е в противоречие на изискванията по Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни. Една причина за това твърдение е липсата на правомерност в основанията за събиране на подобна информация. Събирането на информация нарушава също чл. 32, алинея 1 от Конституцията и чл. 8 от ЕКПЧ, гарантиращи правото на неприкосновеност на личния и семеен живот.

6. *На държавата се придават чисто тиранично-контролни функции.* Липсва обяснение на необходимостта от намеса на държавата във всички сфери, включително тези на свободното време и отпих. Дори да би имало мотиви за това, то те не биха оправдали тоталитарното навлизане на властите в личния живот на семействата и техните деца (вж. таблицата на стр. 25 от Стратегията).

7. *Контролни функции за сметка на родителите и семейната единица.* Липсват обяснения относно декларираната цел – постигане на 33% обхват след 0-3 годишните и най-вече каква е връзката между най-добрия интерес на детето и обхващането му в детска ясла в посочената възраст (вж. стр. 9 и 30 от Стратегията).

8. Твърде много въпроси повдигат текстовете:

- „Осигуряване на интегрирана грижа за психичното здраве на подрастващите“

- „Повишаване на информираността за сексуалното здраве, превенцията на ХИВ/СПИН, рисковото сексуално поведение и ранната бременност“

- „Осигуряване на здравни услуги, подходящи за младите хора, включително и осигуряване на достъп до здравно и сексуално образование за децата и младите хора в и извън училище“

Никъде не се предвижда достатъчна информираност за всяка конкретна дейност и получаване на съгласие от страна на родителя.

9. *Недопустим за едно свободно гражданско общество тоталитарен държавен контрол.* Предвиденото задължително въвеждане на патронажна грижа под формата на редовни

домашни посещения за всички деца от 0 до 3 години е в пряко нарушение на чл. 33 от Конституцията на Република България, който гарантира неприкосновеността на жилището, както и нарушава вече цитираната разпоредба за неприкосновеност на личния живот. Отново имаме намеса в неприкосновения личен и семеен живот.

10. В предлаганото приемане на нов стратегически подход към ранното детско развитие и приемане на национални стандарти за ранно детско развитие, както и тяхното въвеждане във всички услуги за деца в ранна възраст, липсва обяснителна част в кои случаи биха били прилагани тези стандарти и до какво би довело тяхното приемане и въвеждане. Във възрастта 0-3 години децата се развиват с твърде различни темпове и опитите да бъдат вкарвани в граници и съответно да се предвиждат интервенции при несъответствие са варварски и недопустими.

11. *Неясни и разтегливи правни формулировки с тежки последствия за правата на родители и деца.* Приемането на твърде общия и неясен текст „Въвеждане на пълна и изрична забрана за телесно наказание над деца, криминализиране на домашното насилие и въвеждане на ефективна работеща система за превенция, наблюдение и изпълнение на тези забрани“, представлява правен абсурд. Телесните повреди биват леки, средни и тежки. Те не се третират идентично. Извеждането на насилието над деца над насилието изобщо е недопустимо извеждане на права на една група над всички останали и е изкуствено разделение на децата като отделна категория лица или малцинство. Този подход е типичен за утопистите социални инженери, които не зачитат индивидуалните права на личността и на семейството.

12. Във връзка с криминализирането на домашното насилие следва да се отбележи, че до момента не съществува адекватно определение на термина „домашно насилие“. Използваните такива: „Всички форми на физическо и психическо насилие, посегателство или злоупотреба, липса на грижи или небрежно отношение, малтретиране или експлоатация, включително сексуални престъпления“; „Умишленото използване на сила или власт (вербално или физически) срещу себе си, друг човек, група хора или общност, което води или има голяма вероятност да доведе до нараняване, смърт, психологическа вреда, лошо развитие или лишение“, само повдигат необходимост от определяне на термините „психическо насилие“, „небрежно отношение“, „вероятност от психологическа вреда, лошо развитие или лишение“. Тези неясни и разтегливи понятия не могат да бъдат измерени или доказани и съответно използвани като основа за криминализирането на нечие поведение.

13. *Правно неиздържани идеи.* Такава е идеята за „детско правосъдие“. Към настоящия момент този въпрос е изчерпателно уреден в действащото законодателство, като се предвиждат особеностите на малолетни, непълнолетни и пълнолетни както в наказателното съдопроизводство, така и в специалните закони за деца (напр. Закон за закрила на детето). Концепцията, че възрастта определя нуждата от създаването на отделна правосъдна система и форми на справедливост, е правна утопия и абсурд. Следва ли да има старческо правосъдие или съдилища за хората на средна възраст, ако е допустимо функционирането на „детско правосъдие“?

Заклучение

Стратегията представлява нов и безпардонен опит да се съживи злополучният проект за Закон за детето от 2012 г., който бе отхвърлен категорично като безпрецедентен опит за разделяне и предефиниране на традиционното семейство и създаването на една нова класа от „одържавени“ деца, отчуждени от родителите си (вж. стр. 40, абз. 4 отгоре от Стратегията).

Вместо мобилизиране на целия наличен държавнически инструментариум в борба със семействата, следене, обхват на всички деца, стимулиране на доносничество и репресии срещу родителите, усилията на държавата следва да бъдат пренасочени към преценяване на работата на социалните институции, качеството на предлаганите услуги и тяхната ефективност. Властта трябва да предвиди повишаване на квалификацията на своите служители, да създаде качествен контрол над дейността им, както и поемането на лична отговорност от всеки чиновник и служител, включително наказателна такава.

Работата с деца в техния наистина най-добър интерес изисква пряко незаинтересованите от живота и съдбата на децата лица, каквито се явяват държавните чиновници, да носят най-строга отговорност за решенията и действията си в тази сфера. На първо място държавата трябва да контролира своите служители и чиновници, включително да не допуска необосновано разрастване на техните правомощия.

Вписаните в „Национална стратегия за детето 2019-2030 г.“ текстове ще доведат до въвеждането в България на система, идентична със злополучната норвежка социална служба „Барневарн“, от която вече пострадаха хиляди деца в стотици семейства, включително български такива.

Считаме подобно положение в нашата страна за категорично недопустимо и сме убедени, че всички родители в България ще се борят срещу налагането на подобна унищожителна за семействата и децата нормативна уредба.

Призоваваме тази Стратегия да не се прилага, а вместо нея да се гарантират правата на родителите при отглеждането, възпитанието и обучението на техните деца, съгласно Конституцията на РБ, ЕКПЧ и здравия разум и традиции на българите.

30 януари 2019 г.